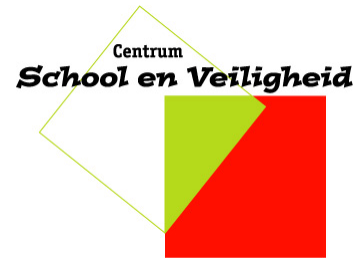

Metten is weten Incidentenregistratie en veiligheidsbeleid

Minister Van Bijsterveldt (OCW) wil de komende jaren de schoolveiligheid verder vergroten. Een van de speerpunten daarbij is het verplicht stellen van een sluitend systeem voor het registreren van incidenten op alle scholen (primair en voortgezet onderwijs en bve-sector). Incidentenregistratie moet onderdeel zijn van een breder veiligheidsbeleid van scholen en een instrument om het veiligheidsbeleid te ondersteunen en te evalueren. Dat staat in de brief **Veiligheid in en rond het onderwijs** die de minister op 28 februari 2011 aan de Tweede Kamer stuurde. In diezelfde brief kondigt de minister aan dat gestreefd wordt naar een invoering in het schooljaar 2012-2013. De ministerraad heeft in juli 2011 ingestemd met het wetsvoorstel dat de minister hiervoor heeft ingediend.

Invoeringstraject wettelijke incidentenregistratie

Pilotfase afgerond

Op basis van onderzoek door het Instituut voor Toegepaste Sociale wetenschappen (ITS) van de Radboud Universiteit Nijmegen hebben in de periode september 2009-maart 2010 twintig pilots plaatsgevonden om de incidentenregistratie in de praktijk te toetsen. Doel was inzicht te geven wat in de praktijk wel en niet werkt. Ook is gekeken hoe de registratie zo min mogelijk belasting voor scholen oplevert. Uit deze pilotfase komen de volgende zaken naar voren:

- Scholen geven aan goed uit de voeten te kunnen met de gestelde definities.
- Scholen hebben tijd nodig om het registratieproces op gang te krijgen.
- In de meeste gevallen lukt het scholen om een incident binnen drie minuten te registreren.

Randvoorwaarden

In de brief 'Veiligheid in en rond het onderwijs' van 28 februari 2011 noemt de minister een aantal randvoorwaarden waaraan een goede incidentenregistratie moet voldoen:

- Voor de organisatie van de school is het van belang dat de directie van de school eindverantwoordelijk is voor het registreren van incidenten.
- De incidentenregistratie moet onderdeel zijn van de kwaliteitszorg van de school.
- Het registreren van incidenten moet bekend zijn binnen de school. Personeel, leerlingen en ouders weten daarmee hoe en bij wie incidenten gemeld worden.

Inzicht in registratiegegevens

Duidelijk is dat de Inspectie de schoolgegevens niet landelijk bekend zal maken via de kwaliteitskaart. Scholen rapporteren aan de MR, verder krijgen alleen de Inspectie, gemeente en politie inzicht in de gegevens. De registratiegegevens zullen uitsluitend op schoolniveau worden gebruikt om het veiligheidsbeleid aan te scherpen.

Voorwaarden voor succesvolle incidentenregistratie

Om incidentenregistratie tot een succes te maken, moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan. Goede communicatie, centrale registratie en analyse van de gegevens zijn daarvan de belangrijkste.

- **Goede communicatie**
Een incidentenregistratiesysteem heeft pas zin als er ook daadwerkelijk incidenten gemeld worden. Goede communicatie is daarbij van groot belang: de hele schoolbevolking moet weten waar incidenten gemeld kunnen worden, welke incidenten gemeld moeten worden en welke stappen moeten worden doorlopen. De procedure voor het melden van incidenten moet daarom duidelijk vermeld staan in de schoolgids en – indien aanwezig – op het intranet. Om

incidentenregistratie onder de aandacht te brengen en te houden is het verstandig regelmatig een kleine pr-campagne te organiseren, bijvoorbeeld middels een posteractie.

- **Centrale registratie**

Binnen de school moet bij voorkeur één persoon de verantwoordelijkheid krijgen voor de incidentenregistratie. Dat kan bijvoorbeeld de veiligheidscoördinator zijn. Door een centraal meldpunt in te stellen is het voor iedereen duidelijk waar incidenten gemeld moeten worden.

- **Analyse en aanscherpen**

Registreren is geen doel op zich, incidentenregistratie is een instrument om het veiligheidsbeleid te ontwikkelen en te verbeteren. Registratie heeft dan ook slechts zin als er iets met de verzamelde gegevens wordt gedaan. Het analyseren van de cijfers, signaleren van trends en het vertalen daarvan naar beleid, maatregelen en voorzieningen zijn daarom voorwaarden voor een zinvolle incidentenregistratie. Bijkomend voordeel: de schoolbevolking ziet dat het registreren van incidenten effect heeft.

Eenduidig registreren

De geregistreerde gegevens zijn niet alleen voor de school zelf van belang, vergelijking met andere scholen geeft een beeld hoe de school het doet. De gegevens over aantallen geregistreerde incidenten die op dit moment beschikbaar zijn, geven echter geen landelijk representatief beeld. De huidige registratiebronnen zijn daarvoor te divers. Het Ministerie van OCW wil dan ook dat alle scholen op een eenduidige manier gaan registreren, waarbij de administratieve belasting zo laag mogelijk blijft. In overleg met de onderwijsorganisaties en Inspectie wordt bekeken wat daarvoor nodig is. Denk hierbij aan informatie over de definities van incidenten en aan handvatten voor het gebruik van een incidentenregistratie binnen de school.

Welke incidenten registreren?

Het Ministerie van OCW heeft in 2009 een eerste inventarisatie gehouden van te registreren incidenten. Dit resulteerde in de volgende incidenten die in ieder geval geregistreerd zullen moeten worden:

- fysiek geweld dat letsel tot gevolg heeft;
- fysiek geweld waarbij wapens gebruikt zijn;
- wapenbezit (onderscheiden naar vuur-, steek- en overige wapens);
- seksueel misbruik;
- grove pesterijen;
- discriminatie (ondermeer naar ras, geslacht en homodiscriminatie);
- bedreigingen.

Onderzoeksbureau ITS heeft dit verder uitgewerkt in de rapportage [Definities van incidenten in het onderwijs](#) (pdf-bestand).

Registratiesystemen

Diverse organisaties hebben systemen ontwikkeld waarmee incidenten geregistreerd kunnen worden. De bekendste zijn IRIS, VARIO en de VO Veiligheidsmanager. Daarnaast zijn er ook scholen die zelf een registratiesysteem hebben opgezet.

Incidentenvenster-VO

Arbo-VO heeft Incidentenvenster-VO ontwikkeld, een gratis digitaal incidentenregistratiesysteem voor het voortgezet onderwijs. Met het nieuwe Incidentenvenster-VO kunnen scholen incidenten registreren conform de door OCW geformuleerde definities. Er kan worden aangegeven waar en wanneer het incident heeft plaatsgevonden, wat er is gebeurd en wie er bij betrokken waren.

Ga voor meer informatie naar de website [Incidentenvenster-VO](#).

IRIS

De afkorting IRIS staat voor Incidenten Registratie In School. IRIS is een digitaal registratiesysteem waarin scholen voor primair en voortgezet onderwijs hun incidenten kunnen bijhouden. Om de gegevens vervolgens te kunnen vertalen naar veiligheidsbeleid biedt IRIS een uitgebreide statistiekfunctie. Zo is bijvoorbeeld eenvoudig na te gaan op welk tijdstip of op welke locatie de meeste incidenten plaatsvinden.

IRIS is mede onder de vlag van het VIOS-project Amsterdam ontwikkeld. Sinds 2004 is er ook een webversie van IRIS beschikbaar, waardoor ook scholen in de rest van het land gebruik kunnen maken van IRIS.

Ga voor meer informatie naar de website van IRIS: www.irisschoolveiligheid.nl.

VARIO

Het bedrijf Jerrisoft heeft het computerprogramma VARIO ontwikkeld, software waarmee incidenten geregistreerd en geanalyseerd kunnen worden. VARIO staat voor Veiligheids Analyse Registratie Instrument Onderwijs. Het programma biedt uitgebreide mogelijkheden om de geregistreeerde incidenten te verwerken en te analyseren.

Ga voor meer informatie naar de website van VARIO: www.vario-software.nl.

VO Veiligheidsmanager

De VO Veiligheidsmanager is een online instrument dat scholen in het voortgezet onderwijs helpt bij het opzetten van beleid op het gebied van veiligheid en de praktische uitvoering daarvan. Het programma bevat onder andere een registratiesysteem en een automatisch te genereren schoolveiligheidsplan.

Ga voor meer informatie naar de website van Stichting Consument en Veiligheid: www.veiligheidsmanager.com.

Schoolvoorbeeld: ROC de Leijgraaf

ROC de Leijgraaf te Veghel heeft een Centraal Meldpunt Incidenten (CMI), waar cursisten en medewerkers elke situatie die hen een onveilig gevoel bezorgt kunnen melden. Het CMI is een digitaal meldpunt dat via het intranet van school bereikbaar is. Het is een breed CMI, waar meldingen over sociale en fysieke veiligheid gedaan kunnen worden.

Nadat de melding is gedaan komt deze binnen bij de arbocoördinator, die de melding doorstuurt naar de persoon die er iets mee kan doen. Als het om serieuze zaken gaat gebeurt dit in samenspraak met het College van Bestuur. Het College van Bestuur zorgt voor terugkoppeling en maakt verslag van de afhandeling van de melding. Jaarlijks wordt er een rapportage gemaakt (geanonimiseerd) van het aantal meldingen en de aard van de meldingen. Aan de hand daarvan kan de school de problematiek aanpakken en oplossingen zoeken.

Voorwaarden en voordelen incidentenregistratie

Voorwaarden

- Heldere communicatie: iedereen binnen de school moet weten welke incidenten bij wie moeten worden gemeld.
- Registratie in handen van één persoon, bij voorkeur de veiligheidscoördinator.
- Onderwijspersoneel meldt niet automatisch alle incidenten. De veiligheidscoördinator moet daarom voeling houden met de werkvloer.
- Analyse van de geregistreeerde gegevens.
- Actie op basis van de gegevens.

Voordelen

- Leren van incidenten.
- Voortschrijdend veiligheidsbeleid op basis van de schoolpraktijk.

Meer informatie

- Ministerie van OCW: [Veiligheid in en rond het onderwijs](#) (pdf-bestand) februari 2011.
- Ministerie van OCW: [Veiligheid in en om het onderwijs](#) (pdf-bestand) januari 2009.
- Ministerie van OCW: [Beleidsbrief Veiligheid op school](#) (pdf-bestand) november 2007.
- ITS/Universiteit Nijmegen: [Definities van incidenten in het onderwijs](#) (pdf-bestand) mei 2009.